

Özel Bir Hastanede Hemşireler Çalışma Zamanlarını Nasıl Kullanıyorlar?

Doç. Dr. Dilek Ekici*

Uzm. Hem. Emel Gürçay**

*Gazi Üniversitesi, SBF, Hemşirelik Bölümü

**Güven Hastanesi, Hemşirelik Hizmetleri Direktörü
(araştırmanın yapıldığı dönemde)

Genel Bilgi

- Birçok yönetici hemşire, servislerde çalışan hemşirelerin zamanlarını nasıl kullandıklarıyla ilgili fazla bilgiye sahip değildir.
- **İş örnekleme** yöntemi, hemşirelerin çalışma zamanlarını nasıl kullandıkları, bakıma ve servisle ilgili işlere ne kadar zaman ayırdıklarının belirlenmesinde kullanılır.

Araştırmanın Amacı

- Bu araştırma özel bir hastanede çalışan hemşirelerin gündüz vardiyasında (07:00-19:00) alışma saatlerini nasıl kullandıklarını, direct ve indirect hasta bakımına ne oranda zaman ayırdıklarını ve hastalara ayrılan direct hasta bakım uygulamalarının içeriğinin nelerden oluştuğunun belirlenmesi amacıyla, iř örneklemesinden yararlanılarak, tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Yöntem

Veri toplama aracı:

Hemşirelerin servislerde yaptıkları işlemler, literatürden yararlanılarak, direk hasta bakım işlemleri, indirekt hasta bakım işlemleri, servisle ilgili işlemler ve kişisel işlemler şeklinde (180 işlem) kuruma özgü sınıflandırılmıştır.

- Direkt hasta bakımı işlemleri (toplam 123 işlem)
- İndirekt hasta bakımı işlemleri (toplam 28 işlem)
- Servis işlemleri (toplam 23 işlem)
- Kişisel işlemler (toplam 6 işlem)

Yöntem

Veri toplanan yerin özellikleri

Servislerde 07:00–19:00 (gündüz vardiyası) ile 19:00–07:00 (gece vardiyası) olmak üzere iki vardiya çalışılmaktadır. Gözlemler gündüz vardiyasında yapılmıştır. Servisin sorumlu hemşiresi hasta bakım sorumluluğu bulunmamaktadır. Bu nedenle gözleme dahil edilmemiştir.

Yöntem

Pilot çalışma:

İş örnekleme pilot çalışması için 80 ön gözlem yapılmış ve hemşirelerin direkt hasta bakımına %45 oranında zaman ayırdığı belirlenmiştir. gözlem sayısı formülden yararlanarak hesaplanmıştır.

$$n = \sqrt{\frac{p(1-p)}{\sigma^2}}$$

Yöntem

Gözlem sayısı hesabı

Hemşirelerin direkt hasta bakımına %95 güvenlik düzeyinde ± 5 hata payı ($\pm 5\%$ ($\sigma=2,5$)) ile %45 oranında zaman ayırdığı varsayıldığında, gözlem sayısı 990 olarak belirlenmiştir.

$$n = 0,45(1-0,45)/(2,5)^2 = 990 \text{ gözlem}$$

Yöntem

- **Gözlem zamanlarının hesabı**

Gündüz her vardiya 12 saat, 720 dakikalık süre 20'şer dakikalık 36 devreye bölünmüş ve rasgele sayılar tablosundan her servis için ayrı ayrı sütun seçilerek gözlemler gerçekleştirilmiştir.

Yöntem

Gündüz Yapılan Gözlemler

İş örnekleme için 10.01.2011 ile 16.02.2011 tarihleri arasında tüm servislerde (10 servis) 483 hemşire günü, toplam 16.701 gözlem yapılmıştır. Elde edilen veriler %95 güvenlik düzeyinde analiz edilmiş olup duyarlılık oranları %3-5 oranında değişmektedir.

Bulgular

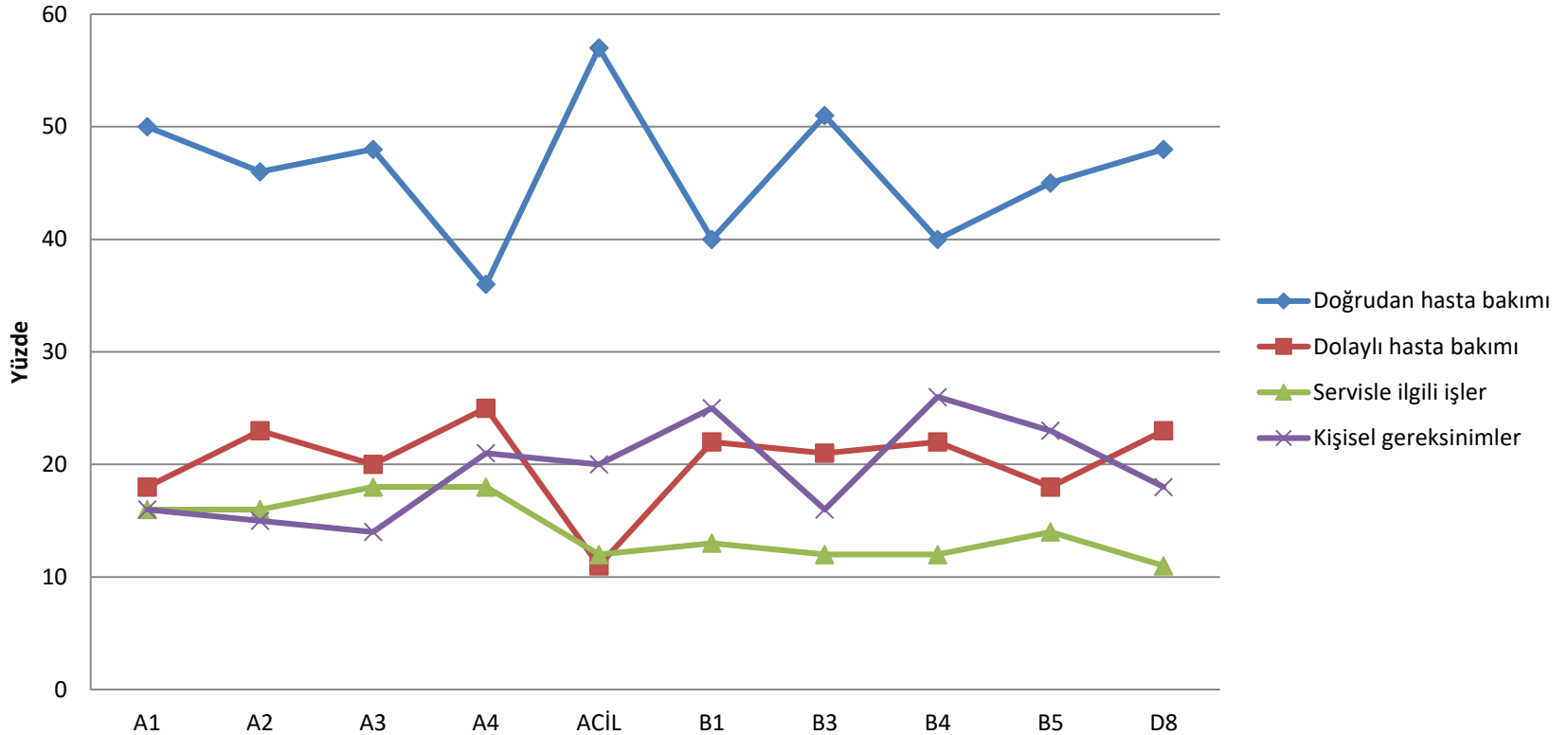
Tablo 1: Gündüz vardiyasında çalışan hemşirelerin servislere göre çalışma zamanlarının yüzde (%) dağılımı

	A1	A2	A3	A4	Acil	B1	B3	B4	B5	D8
Doğrudan	50	46	48	36	57	40	51	40	45	48
Dolaylı	18	23	20	25	11	22	21	22	18	23
Servis	16	16	18	18	12	13	12	12	14	11
Kişisel	16	15	14	21	20	25	16	26	23	18
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Hemşirelerin serviste yatan hastalara ayırdıkları zamanı doğrudan ve dolaylı hasta bakım süresi olarak ele alırsak, zamanlarının %65 ve %70'ini (7 saat 48 dk ile 8 saat 24 dk) doğrudan ve dolaylı hasta bakımına ayırmaları; %15-20'sini (1 saat 48dk ile 2 saat 24 dk) kişisel işlere ayırmaları, zamanlarını etkin ve verimli kullandıklarını göstermektedir.

Hemşirelerin Çalışma Zamanlarının Dağılımı

Gündüz Vardiyası

- En fazla yapılan işlemler hekimin verdiği *tedavinin uygulanması* (%48-%11) ve *vital bulguların alınması* (%36-%19)
- Hasta ve ailesine psikolojik destek olma, hastaya yapılacak işlemler hakkında bilgi vermenin dahil olduğu *hasta ile iletişim uygulamasına* (%9-%2),
- Ağrı yönetimi, hastanın aldığı çıkardığı sıvının takibi, dekübitüs ölçümü ve dekübitüs bakımının yer aldığı *hemşirelik işlemlerine* (%2-%10) daha az zaman ayrılabilirdiği belirlenmiştir.
- Bununla birlikte *hastanın beslenmesi, hasta hijyeni, hastanın her türlü boşaltım işlemi, hastanın bir yerden başka bir yere taşınmasında hastaya refakat etme*, evde kullanacağı ilaçların, dikkat edeceği konuların açıklandığı *hasta çıkışı işlemlerine* ise daha az zaman ayrıldığı belirlenmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

- Her hemşire o an ne yaparken görüldüyse, hemşirelik uygulama listesine kayıt edilmiřtir.
- İlk günlerde hemşireler, gözlendiklerini fark ettiklerinde davranışlarında değiştirmeye yöneldikleri fark edildi.
- Hawthorne etkisini azaltmak amacıyla gözlemciler, çalışanları tehdit etmeyen, dostça bir tutum sergilemeye özen gösterdi ve bireysel performansının ölçülmediği sık sık vurgulandı.

Sonuç

- 12 saatlik çalışma süresince doğrudan hasta bakımına 7 saat 24 dakika zaman ayrılırken, bu zamanın **1 saat 51 dakika** tedavi uygulamaları, **1 saat 46 dakika** vital bulgu takibi için, **56 dakika** ise ağız, kateter bakımı, mobilizasyon gibi uygulamaların yer aldığı hemşirelik uygulamaları için harcandığı görülmektedir.
- Bu durum, hastaların bakım gereksinimlerinden ve hasta bakımı dışındaki iş yükünden etkilenmektedir.

Sonuç

Araştırma yaptığımız servislerde hemşirelerin iř yüklerinin fazla olduğu ve zamanlarını bu nedenle yoğun olarak doğrudan hasta bakımına ayırdıkları belirlenmiştir.